Powszechny

dziennik praw państwa i rządu

dla

cesarstwa austryackiego.

Część XCIV.

wydana i rozesłana:

w wydaniu wyłącznie niemieckiem: 23. Lipca 1850,

w wydaniu niniejszem dwujęzykowem: dnia 6. Września 1851.

270.

Rozporządzenie ministra wyznań i oświecenia z d. 24. Czerwca 1850,

do panów namiestników Austryi niższej, Austryi wyższej. Solnogrodu, Tyrolu, Styryi, Krainy, Karyntyi, Pobrzeża, Morawii ,Szląska, Czech, do pana szefa kraju Galicyi, do pana naczelnika prezydyum w Dalmacyi, i do pana starosty obwodowego na Bukowinie;

mocą którego dodaje się objaśnienie do rozrządzenia ministeryalnego z d. 10 Kwietnia 1850 (Dziennik pr. p. z r. 1850, cz. L. l. 154), **co do tego, jaki wpływ wywierać mają świadectwa o uwadze, pilności i obyczajach i t. d. ucznia na dalsze używanie stypendyum lub utratę takowego. albo na uwolnienie od opłaty szkolnej.**

Ze strony ciała nauczycielskiego przy pewnem gimnazyum uczyniono zapytanie: jaki wpływ dla ucznia wywierać ma dalsze używanie stypendyum lub na uwolnienie od opłaty szkolnej, niekorzystna nota z pilności, dana w świadectwach półrocznych, urządzonych według osnowy §fu 76. zarysu organizacyi gimnazyów; gdyż stosownie do przepisów, które dotąd obowiązywały, mniej dobra klasa z pilności pociągała za sobą utratę tych dobrodziejstw.

Na to widzę się spowodowanym, dodatkowo do mego rozporządzenia z 10. Kwietnia t. r. L. 2723. udzielić następujące objaśnienie: iż klasa, ogólnie wyrażona w swiadectwach półrocznych według §. 76. zarysu organizacyjnego sporządzonych, łącząc w jednę całość ocenienia postępów ucznia co do pojedynczych przedmiotów naukowych, oznacza większą lub mniejszą dojrzałość jego w zawodzie umiejętnym, od której zależy przeniesienie do klasy wyższej albo pozostanie w dawniejszej, równie jak dalsze używanie lub utrata stypendyum lub uwolnienia od opłaty szkolnej.

Oprócz tej ogólnie wyrażonej klasy zawierają jeszcze świadectwa ocenienia co do moralnego postępowania, uwagi i pilności uczniów, tudzież podają liczbę opuszczonych godzin szkolnych i ocenienia zewnętrznej formy prac piśmiennych.

Allgemeines

Reichs-Gesetz- und Regierungsblatt

für das

Kaiserthum Oesterreich.

XCIV. Stück.

Ausgegeben und versendet in der deutschen Allein-Ausgabe am 23. Juli 1850,
in der gegenwärtigen Doppel-Ausgabe am 6. September 1851.

270.

Verordnung des Ministers des Cultus und Unterrichts vom 24. Juni 1850,

an die Herren Statthalter von Niederösterreich, Oberösterreich, Salzburg, Tirol, Steiermark, Krain, Kärnthen, Küstenland, Mähren, Schlesien, Böhmen, den Herrn Landeschef von Galizien, den Herrn Landes-Präsidiums-Verweser in Dalmatien und Herrn Kreishauptmann in der Bukowina,

womit im Nachhange zum Ministerial-Erlasse vom 10. April 1850 (Reichsgesetzblatt 1850, L. Stück, Z. 154) erklärt wird, welchen Einfluss die Urtheile über Aufmerksamkeit, Fleiss, sittliches Betragen u. s. w. des Schülers auf den Fortgenuss oder Verlust des Stipendiums, oder der Befreiung vom Schulgelde zu nehmen hat.

Es ist von einem Gymnasiallehrkörper die Anfrage gestellt worden: was für einen Einfluss die in den Semestralzeugnissen, welche nach Inhalt des §. 76 des Organisationsentwurfes für Gymnasien eingerichtet sind, vorkommende minder günstige Fleissnote auf den Fortgenuss des Stipendiums oder der Befreiung vom Schulgelde für den Schüler zu nehmen habe, da nach den bisher bestandenen Vorschriften die aus der Verwendung erhaltene minder gute Classe den Verlust dieser Wohlthaten zur Folge hatte.

Hierüber finde ich im Nachhange zu meinem Erlasse vom 10. April d. J., Z. 2723, zu erklären: dass die in den nach §. 76 des Organisationsentwurfes eingerichteten Semestralzeugnissen ausgedrückte allgemeine Zeugnissclasse hauptsächlich, indem sie die Urtheile über die Leistungen des Schülers in den einzelnen Lehrgegenständen zusammenfasst, die wissenschaftliche Reife oder Unreife desselben bezeichnet, von der seine Versetzung in die höhere Classe oder sein Zurückbleiben sowie Fortgenuss oder Verlust der Befreiung vom Unterrichtsgelde oder eines Stipendiums abhängt.

Ausser dieser allgemeinen Zeugnissclasse enthalten die Zeugnisse auch noch Urtheile über das sittliche Betragen, über Aufmerksamkeit und Fleiss der Schüler, ferner eine Angabe der Zahl der versäumten Lehrstunden und der äusseren Form der schriftlichen Arbeiten.

Jakkolwiek jest rzeczą ważną z powodów pedagogicznych, iżby te ocenienia i podania w świadectwach oddzielnie były wyrażone od ogólnego ocenienia co do postępu umiejętnego, przecież uwaga i pilność już w ogólnej klasie ocenionemi się znajdują; ponieważ bardzo rzadko się wydarzn, żeby uczeń otrzywał świadectwo dojrzałości co do postępu w umiejętności, którego uwaga i pilność wielce niedostatecznemi były. Należy zatem mieć sobie za regułę, iż tam, gdzie ogólna klasa postępu nie daje powodu do utraty stypendyum lub uwolnienia od opłaty szkolnej, takowe dla klasy co do uwagi i pilności utracane być nie powinny.

Ocenienie zaś moralnego zachowania się ucznia jest po wielkiej części niezawisłe od klasy ogólnej co do postępu naukowego, ponieważ obok pierwszej klasy postępowej może się znaleść zachowanie, godne nagany. Z tąd wynika, iż utrata powyższych dobrodziejstw nastąpić może nawet przy dobrej klasie z postępu, z powodu ocenienia moralnego zachowania się ucznia.

Podania co do liczby opuszczonych godzin, i zewnętrznej formy prac piśmiennych są to podania faktów, a jako takie nie wyrzekają jeszcze sądu. Jeżeli uczeń opuszczał godziny bez dostatecznego usprawiedliwienia, jeżeli niezważając na napomnienia z lenistwa prace piśmienne co do formy zaniedbywał, sąd o tem wpada w ocenienie jego moralnego zachowania się, i o tem może być wyraźnie uczyniona wzmianka w rubryce odpowiedniej. Bezpośrednio więc obiedwie te rubryki boczne nie mają wpływu na utratę stypendyum lub uwolnienia od opłaty szkolnej.

Jest rzeczą ciał nauczycielskich, które §. 76. zarysu organicznego u siebie już w życie wprowadziły, naradzić się stosownie do osnowy mego rozrządzenia z dnia 10. Kwietnia t. r. L. 2723 ku końcu każdego półrocza nad tem, którzy uczniowie z powodu ogólnej klasy postępowej, a którzy stosownie do owego rozrządzenia w skutku ocenienia ich zachowania się moralnego, a którzy w przypadkach wyjątkowych w skutek ocenienia ich uwagi i pilności utracić mają stypendyum lub uwolnienie od opłaty taksy szkolnej, i o tem relacyę do władzy szkolnej krajowej uczynić.

Jako według osnowy mojego rozrządzenia z 10. Kwietnia t. r. L. 2723. tymczasowo oceniać należy według łagodniejszej miary wpływ, który ogólna klasa postępowa wywierać ma obecnie na utratę wyż rzeczonych dobrodziejstw, równie też należy co do wpływu, jaki wywierać mają inne ocenienia na takową utratę, zachować tę samę miarę, według której, chociaż w kokolwiek odmiennej formie dotąd postępowano, dopóki nie nastąpią nowe przepisy co do ozyskania i dalszego używenia stypendów i uwolnień od opłaty taksy szkolnej.

Thun *m. p.*

Obwohl es aus pädagogischen Gründen wichtig ist, dass diese Urtheile und Angaben abgesondert von dem allgemeinen Urtheile über den wissenschaftlichen Fortgang in den Zeugnissen enthalten seien, so werden doch Aufmerksamkeit und Fleiss in soweit schon in die allgemeine Zeugnissclasse mit einbezogen seyn, als wohl nur höchst selten der Fall vorkommen kann, dass ein Schüler ein Zeugniss der wissenschaftlichen Reife erhält, dessen Aufmerksamkeit und Fleiss in hohem Grade mangelhaft ist. Es wird daher als Regel anzunehmen seyn, dass wo in der allgemeinen Zeugnissclasse ein Grund zum Verluste der Befreiung vom Schulgelde oder des Stipendiums nicht vorhanden ist, ein solcher auch in dem Urtheile über die Aufmerksamkeit und den Fleiss nicht vorhanden seyn könne.

Das Urtheil über das sittliche Betragen hingegen hat einen von der allgemeinen Zeugnissclasse zum grossen Theile unabhängigen Bestand, in sofern als namlich ein tadelnswerthes Betragen auch mit einer ersten allgemeinen Zeugnissclasse zusammen bestehen kann. Daraus folgt, dass der Verlust jener Wohlthaten auch bei einer guten allgemeinen Zeugnissclasse auf Grundlage des Urtheiles über das sittliche Betragen des Schülers eintreten kann.

Die Angaben über die Zahl der versäumten Stunden und der äusseren Form der schriftlichen Arbeiten sind Angaben über Thatsachen, in denen als solchen noch kein Urtheil liegt. Sind Stunden ohne genügende Rechtfertigung versäumt worden, liegt der ungenügenden Form der schriftlichen Arbeiten eine vergeblich gerügte Nachlässigkeit des Schülers zu Grunde, so fällt das Urtheil darüber in die Beurtheilung des sittlichen Betragens desselben hinein, und es kann in der betreffenden Rubrik ausdrücklich hierauf hingewiesen werden. Unmittelbar haben also diese beiden Nebenrubriken keinen Einfluss auf den Verlust der Befreiung vom Unterrichtsgelde oder eines Stipendiums.

Es ist die Sache der Lehrkörper, welche den §. 76 des Organisations-Entwurfes bereits in Ausführung gebracht haben, am Ende eines jeden Semesters nach Inhalt meines Erlasses vom 10. April d. J., Z. 2723, zu berathen, welche Schüler um ihrer allgemeinen Zeugnissclasse willen, und welche nach Inhalt dieses Erlasses wegen des über ihr sittliches Betragen, und in ganz besonderen Ausnahmsfällen über ihre Aufmerksamkeit oder ihren Fleiss gefällten Urtheiles die Befreiung an Entrichtung des Unterrichtsgeldes oder ein Stipendium zu verlieren haben, und der Landesschulbehörde darüber zu berichten.

Gleichwie der Einfluss, den die allgemeine Zeugnissclasse auf einen solchen Verlus gegenwärtig zu üben hat, einstweilen nach Inhalt meines Erlasses vom 10. April l. J., Z. 2723, noch nach einem milderen Masstabe zu bemessen ist, so ist auch für den Einfluss der übrigen Urtheile auf diesen Verlust im Ganzen noch derselbe Masstab, welcher bisher, wenn auch unter etwas anderer Form in gesetzlicher Anwendung ist, zu gebrauchen, bis neue Bestimmungen über Erwerbung und Fortgenuss der Befreiungen von Zahlung des Unterrichtes, sowie der Stipendien erfolgen werden.

Thun *m. p.*

271.

Cesarskie rozporządzenie z dnia 4. Lipca 1850,

mocą którego ustanawia się zarysy do reformy organizacyi sądowej i sądownictwa w Siedmiogrodzie wraz z krainą Sasów.

Zatwierdzam zarysy do reformy organizacyi sądowej i sądownictwa w Mojem Wielkiem-Księstwie Siedmiogrodzkiem wraz z krainą Sasów, przedłożone Mi przez Mego ministra sprawiedliwości i upoważniam go, ażeby poczynił potrzebne kroki do prowizorycznego przeprowadzenia takowych.

Schönbrunn 4. Lipca 1850 r.

Franciszek Józef m. p.

Schmerling m. p.

Zarysy mającego się zaprowadzić urządzenia sądów w Siedmiogrodzie wraz z krainą Sasów.

O USTANOWIENIU SĄDÓW PROWIZORYCZNYCH.

§. 1.

Sądy, mające na przyszłość sprawować sądownictwo w Siedmiogrodzie wraz z krainą Sasów; są:

a) Sądy powiatowe,

b) Sądy krajowe,

c) Sądy krajowe wyższe,

d) najwyższy trybunał sądowy we Wiedniu.

§. 2.

Sądy będą wykonywać czynność swoję urzędową w odgraniczonych okręgach, których objętość oznaczoną zostanie ze względem na stosunki miejsca i ludności, i o ile możności z uwzględnieniem miejsc, w których dotychczasowe sądy miały siedziby swoje.

§. 3.

Sądownictwo w pierwszej instancyi wykonywać będą:

a) Sądy powiatowe.

W każdym powiecie ustanowiony będzie sędzia powiatowy, jako sędzia pojedynczy z dodaniem potrzebnych urzędników do pomocy, i przydzielonym mu będzie pewie ściślejszy zakres spraw cywilnych i karnych do rozsądzania.

§. 4.

W celu wykonywania sprawiedliwości karnej na większe przestępstwa, zamienione będą sądy powiatowe pojedyncze na sądy powiatowe kolegialne przez dodanie sędziów egzaminowanych jako assesorów.

Ich władza sądowa w sprawach karnych rozciąga się na kilka powiatów sądowych, ciż wykonywać będą sądownictwo karne kolegialne w zgromadzeniu, złożonem z prezydującego i najmniej z dwóch assesorów.

271.

Kaiserliche Verordnung vom 4. Juli 1850,

wodurch die Grundzüge für die Reform der Justiz-Organisation und der Rechtspflege in Siebenbürgen, mit Inbegriff des Sachsenlandes, festgesetzt werden.

Ich genehmige die Mir von Meinem Justizminister vorgelegten Grundzüge für die Reform der Justiz-Organisation und der Rechtspflege in Meinem Grossfürstenthume Siebenbürgen, mit Inbegriff des Sachsenlandes, und ermächtige ihn, die zur provisorischen Durchführung derselben nöthigen Vorkehrungen zu treffen.

Schönbrunn den 4. Juli 1850.

Franz Joseph *m. p.*

Schmerling *m. p.*

Grundzüge in Betreff der in Siebenbürgen, mit Inbegriff des Sachsenlandes, provisorisch einzuführenden Gerichtsverfassung.

I. Aufstellung der provisorischen Gerichte.

§. 1.

Die Gerichte, welche künftighin die Rechtspflege in Siebenbürgen, mit Inbegriff des Sachsenlandes, zu besorgen haben, sind:

a) *Bezirksgerichte,*

b) *Landesgerichte,*

c) *Oberlandesgerichte,*

d) *der oberste Gerichtshof in Wien.*

§. 2.

Die Gerichte üben ihre Wirksamkeit in abgegränzten Bezirken aus, deren Umfang mit Rücksicht auf die Orts- und Bevölkerungsverhältnisse, und nach Thunlichkeit mit Beachtung der Standorte der bisherigen Gerichte festgestellt wird.

§. 3.

Das Richteramt in erster Instanz üben aus:

a) *die Bezirksgerichte.*

In jedem Bezirke wird ein Bezirksrichter als Einzelrichter mit den nöthigen Hilfsbeamten bestellt, und demselben ein bestimmter beschränkterer Umfang von bürgerlichen und Strafangelegenheiten zur Entscheidung zugewiesen.

§. 4.

Zur Ausübung der Strafgerichtsbarkeit über grössere Vergehen, werden nach dem Bedarfe einzelne Bezirksgerichte durch Zuweisung von geprüften Richtern als Assessoren zu Bezirks-Collegialgerichten umgestaltet.

Die Strafgerichtsbarkeit derselben erstreckt sich über mehrere einzelne Gerichtsbezirke, sie üben das Strafrichteramt collegialisch in einer Versammlung von einem Vorsitzenden und mindestens zwei Assessoren aus.

§. 5.

b) Sądy krajowe.

Takowe rozciągają się na okrąg kilku sądów powiatowych i sądów powiatowych kolegialnych.

Przy oznaczeniu ich liczby i miejsc, w których ustanowione będą, stanowić będzie objętość, przydzielić się mających powiatów i spraw, równie jak wzgląd na siedziby sądów dotychczasowych.

Złożone będą z prezydującego i stosownej liczby sędziów i urzędników pomocniczych.

Wydawać będą uchwały swoje w sprawach cywilnych w zgromadzeniach, złożonych z prezydującego i dwóch sędziów, w przydzielonych zaś im sprawach karnych w zgromadzeniach, złożonych z jednego prezydującego i czterech sędziów.

§. 6.

Sądownictwo w drugiej instancyi wykonywać będą:

1. Wymienione pod lit. b sądy krajowe, na rekursa przeciw rozsądzeniom sądów powiatych i sądów powiatowych kolegialnych.

2. Sądy krajowe wyższe na rekursa przeciw rozsądzeniom, wydanym od sądów krajowych w pierwszej instancyi.

§. 7.

Sąd krajowy wyższy wykonywać będzie powierzone mu sądownictwo w oddzielnych senatach, które się znajdować będą na różnych miejscach kraju; sądownictwo ich rozciągać się będzie na okrąg kilku sądów krajowych.

§. 8.

Każdy senat sądu krajowego wyższego złożony będzie z prezydującego, wymaganej liczby sędziów i potrzebnego personalu pomocniczego.

§. 9.

Sądy drugiej instancyi orzekać będą w zgromadzeniach, złożonych z prezydującego i czterech sędziów.

§. 10.

Sądownictwo w trzeciej instancyi wykonywać będą:

1. Wspomnione wyżej senaty wyższego sądu krajowego, a to na zażalenia przeciw decyzyom sądów krajowych, wydanym w drugiej instancyi.

2. Najwyższy trybunał sądowy we Wiedniu na powołania się przeciw osądzeniom senatów wyższego sądu krajowego, wydanym w drugiej instancyi.

W trzeciej instancyi uchwały wydawane będą w senatach, złożonych z prezydującego i sześciu sędziów.

§. 11.

Sądy duchowne pierwszych i dalszych instancyj pozostaną tymczasowo przy wykonywaniu sądownictwa duchownego co do tej części sporów małżeńskich, która dotycze ważności lub nieważności związku małżeńskiego i rozwodu.

§. 12.

Dotychczasowe sądownictwo kameralne w sprawach dochodowych i defraudacyach cłowych, pozostanie tymczasem, aż do dalszego rozporządzenia, przy dotychczasowem

§. 5.

b) Die Landesgerichte.

Dieselben umfassen die Sprengel mehrerer Bezirksgerichte und Bezirks-Collegialgerichte.

Bei Bestimmung ihrer Zahl und der Orte, wo sie errichtet werden, wird der Umfang der zuzuweisenden Bezirke und Geschäfte, und die Rücksicht auf den Standpunct der bisherigen Gerichte massgebend seyn.

Sie bestehen aus einem Vorsitzenden (Präses) und einer angemessenen Zahl von Richtern und Hilfsbeamten.

Sie fassen ihre Beschlüsse in bürgerlichen Rechtssachen in Versammlungen von einem Vorsitzenden und zwei Richtern, in den ihnen zugewiesenen Strafsachen in Versammlungen von einem Vorsitzenden und vier Richtern.

§. 6.

Das Richteramt in zweiter Instanz üben aus:

1. Die lit. b) *angeführten Landesgerichte über Berufungen gegen Entscheidungen der Bezirksgerichte und Bezirks-Collegialgerichte.*

2. Oberlandesgerichte über Berufungen gegen die von den Landesgerichten in erster Instanz ergangenen Entscheidungen.

§. 7.

Das Oberlandesgericht übt die ihm übertragene Gerichtsbarkeit in abgesonderten Senaten aus, welche sich an verschiedenen Orten des Landes befinden werden, die Gerichtsbarkeit derselben erstreckt sich über den Sprengel mehrerer Landesgerichte.

§. 8.

Jeder Senat des Oberlandesgerichtes wird mit einem Vorstande (Präsidenten), der erforderlichen Anzahl von Richtern und mit dem nöthigen Hilfspersonale besetzt.

§. 9.

Entscheidungen der Gerichte zweiter Instanz haben in Versammlungen von einem Vorsitzenden und vier Richtern zu geschehen.

§. 10.

Das Richteramt in dritter Instanz üben aus:

1. Die obenbezeichneten Oberlandesgerichts-Senate und zwar über Beschwerden gegen Entscheidungen der Landesgerichte als zweiter Instanzen.

2. Der oberste Gerichtshof in Wien über Berufungen gegen Entscheidungen der Oberlandesgerichts-Senate als zweiter Instanzen.

In dritter Instanz sind die Beschlüsse in Senaten von einem Vorsitzenden und sechs Richtern zu fassen.

§. 11.

Die geistlichen Gerichtsstühle der ersten und weiteren Instanzen verbleiben einstweilen in der Ausübung ihres geistlichen Richteramtes in Bezug auf jenen Theil der Ehestreitigkeiten, welcher die Giltigkeit oder Ungiltigkeit des Ehebandes und die Scheidung betrifft.

§. 12.

Die bisherige Cameral-Gerichtsbarkeit in Gefäll- und Zoll-Defraudations-Sachen bleibt einstweilen bis auf weitere Verfügung in ihrer gegenwärtigen Wirksamkeit; jedoch sind den

działaniu; jednakże należy do osądzenia podobnych przypadków przybrać zawsze dwóch radzców sądowych, którzy przy obradowaniu i stanowieniu uchwały mieć mają udział z głosem stanowczym.

§. 13.

Sąd osobisty członków familii cesarskiej i wojska, ustawą konstytucyjną zawarowany, nie będzie zmieniony przez niniejsze urządzenie sądownictwa.

B. O ZAKRESIE DZIAŁANIA SĄDÓW PROWIZORYCZNYCH.

§. 14.

Wszyscy mieszkańcy bez różnicy stanu obowiązani są poszukiwać praw swoich przed sądami, niniejszem rozporządzeniem ustanowionemi, tak w sprawach cywilnych, jako i karnych.

Znoszą się zatem wszystkie sądy uprzywilejowane.

Prowizoryczna norma juryzdykcyi obejmować będzie potrzebne rozporządzenia co do przynależności sądów pojedynczych.

§. 15.

Spory o kompetencyę sądów i delegacye tak co do tych spraw, które teraz w zakres sądów powiatowych i krajowych przechodzą, jako też co do tych, które w przyszłości do owych sądów wniesione zostaną, rozstrzygać będzie sąd krajowy wyższy, jeżeli sądy interesowane należą do okręgu jednego i tego samego sądu krajowego wyższego, w razie przeciwnym zaś trybunał najwyższy. Trybunał najwyższy winien także rozstrzygać wszelkie spory o kompetencyę między władzami administracyjnemi i sądowemi, po wysłuchaniu przełożonych wyższych władz krajowych.

§. 16.

W sprawach spornych cywilnych stanowić mają sądy powiatowe:

a) we wszelkich sporach, nie należących pod sądy wekslowe lub górnicze, gdzie idzie o pewne summy pieniężne, które bez procentów i innych przynależytości, nie przenoszą kwoty 500 złt. r. m. k., równie jak w sporach, gdzie idzie o inne przedmioty ruchome lub nieruchome, jeżeli powód oświadcza się przyjąć zamiast nich summę pieniężną, nie przenoszącą 500 złt. r. m. k.

b) we wszystkich jasnych (likwidalnych) sprawach dłużnych, bez względu na ilość dłużną; t. j. wtenczas, jeżeli prawo, które powód sobie rości, opiera się na zapisie długu, wszelką wiarę mającym za sobą; jednakże tylko wtenczas, jeżeli strony kontraktujące poddały się w zapisie postępowaniu słownemu.

c) we wszystkich sporach o wypowiedzenie kontraktów najmu i dzierżawy, tudzież we wszystkich sporach o ustąpienie i zwrócenie gruntów i budynków zadzierżawionych lub najętych, lub innych rzeczy, za nieruchome prawnie przyjętych.

d) we wszystkich sporach o naruszanie posiadania, łącząc w to okupacye urbaryalne, jeżeli rzecz w mowie będąca, leży w granicach powiatu;

e) we wszystkich sporach, wynikłych z kontraktu służby, najmu lub schowu, jako to:

Entscheidungen in solchen Fällen stets zwei Justizräthe beizuziehen, welche an der Berathschlagung und Schlussfassung mit entscheidender Stimme Antheil zu nehmen haben.

§. 13.

Der durch die Reichsverfassung gewährleistete persönliche Gerichtsstand der Glieder des kaiserlichen Hauses, — und des Heeres wird durch diese Gerichtsverfassung nicht geändert.

II. Wirkungskreis der provisorischen Gerichtsstände.

§. 14.

Sämmtliche Einwohner ohne Unterschied des Standes sind verpflichtet, von den, gemäss den gegenwärtigen Bestimmungen aufzustellenden Gerichten, sowohl in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten, wie in Strafsachen Recht zu suchen und zu nehmen.

Es fallen demnach alle privilegirten Gerichte weg.

Ueber die Zuständigkeit der einzelnen Gerichtsbehörden wird eine provisorische Jurisdictionsnorm die nöthigen Verfügungen enthalten.

§. 15.

Competenzstreitigkeiten und Delegationen in Bezug auf die Bezirks- und Landesgerichte, sowohl rücksichtlich der in ihren Geschäftskreis jetzt übergehenden Angelegenheiten, als jener, die künftig anhängig gemacht werden, sind, wenn die betheiligten Gerichte dem Sprengel eines und desselben Oberlandesgerichtes angehören, von diesem, wenn diess aber der Fall nicht ist, von dem obersten Gerichtshofe zu entscheiden. Letzterer hat auch alle zwischen Verwaltungs- und Gerichtsbehörden sich ergebenden Competenz-Conflicte nach Einvernehmen der vorgesetzten oberen Landesbehörden zu schlichten.

§. 16.

In Bezug auf bürgerliche Streitigkeiten entscheiden die Bezirksgerichte:

a) *in allen nicht unter das Wechsel- oder Bergrecht gehörigen Streitigkeiten, über bestimmte Geldsummen, welche ohne Zinsen und anderen Nebengebühren, den Betrag von 500 fl. C. M. nicht übersteigen, sowie über andere bewegliche und unbewegliche Gegenstände, wenn der Kläger anstatt derselben eine Geldsumme, welche nach obiger Berechnung 500 fl. C. M. nicht übersteigt, anzunehmen sich erbietet;*

b) *in allen klaren (liquiden) Schuldsachen, ohne Rücksicht auf den Betrag, wenn sich nämlich der Anspruch des Klägers auf eine, vollen Glauben verdienende Schuldurkunde gründet, jedoch nur dann, wenn sich die vertragschliessenden Theile darin dem mündlichen Verfahren ausdrücklich unterworfen haben;*

c) *in allen Streitigkeiten über die Aufkündigung von Bestandverträgen (Pacht- und Mietverträgen) und in allen Streitigkeiten über Räumung und Zurückstellung verpachteter oder vermieteter Grundstücke und Gebäude, und über andere den unbeweglichen Gütern gleichkommende Sachen;*

d) *in allen Rechtsstreitigkeiten über Besitzstörungen, inbegriffen die Urbarial-Occupationen, wenn das fragliche Gut innerhalb der Gränzen des Bezirkes gelegen ist;*

e) *in allen Rechtsstreitigkeiten, welche aus Dienst-, Lohn- oder Verwahrungsverträgen entstehen, als:*

a) między profesyonistami, posiadaczami warsztatów, fabrykantami z jednej, a między kierującemi ich fabryką czeladnikami, chłopcami i wyrobnikami zaś z drugiej strony;

b) między służbodawcami, a ich urzędnikami prywatnymi, oficyantami i sługami;

c) między gospodnikami. właścicielami okrętów, furmanami, frachciarzami i zakładami frachtowemi z jednej strony, a ich gościami, podróżnymi, lub oddającymi im rzeczy z drugiej strony, z powodu odebrania przez tamtych rzeczy na schowanie, lub z powodu tego, co ci ostatni od tamtych odebrali, o ile takowe spory nie należą do kompetencyi sądów handlowych.

d) we wszystkich sporach, wynikających z pretensyj osób lekarskich za udzieloną pomoc lub dostarczone lekarstwa, tudzież wynikłe z pretensyj nauczycieli prywatnych lub zakładów prywatnych, naukowych i edukacyjnych za naukę i wychowanie;

e) we wszelkich sporach, wynikłych z powodu uszkodzenia pól, lub znajdujących się na nich, chociażby już odłączonych, płodów ziemskich, czyli to przez ludzi, czyli przez zwierzęta wyrządzonego.

Oprócz tego należy do sądów powiatowych:

f) zarządzenie wszelkich tymczasowych zapobieżeń i środków, do ubezpieczenia praw służących, nawet w tych sprawach, które nie podlagają pod ich osądzenie.

g) przedsiębranie wszelkich kroków egzekucyjnych, czyli takowe podlegają na zdolnych do egzekowania osądzeniach lub ugodach, przez ten sam lub przez inny sąd wydanych;

h) prowadzenie ksiąg gruntowych i uchwały w sprawach tabularnych co do dóbr nieruchomych, zapisanych w księgi publiczne, do prowadzenia im przydzielone — lub co do praw, do takich dóbr się odnoszących, — o ile takowe dobra leżą w obrębie powiatu sądowego.

O prowadzeniu ksiąg gruntowych i tabularnych, wydane będą osobne bliższe rozporządzenia; aż do ogłoszenia takowego sądy powiatowe, powołane do prowadzenia ksiąg gruntowych i spraw intabulacyjnych, winny zachowywać przepisy, dotąd istniejące.

§. 17.

W każdem miejscu, opatrzonem w porządek gminny, wolno jest jego mieszkańcom wnosić przed przełożonego gminy pozwy, których przedmiot nie przenosi wartości 12 złt. r. m. k. On rozsądza jako sędzia pokoju pozwy takowe ostatecznie, bez dalszego odwołania stron; jednakowoż wolno jest powodowi z pozwem swoim, pomijając przełożonego gminy udać się wprost do sędziego powiatowego. Oprócz tego należy w sporach, wynikłych o granice pól, lub o znaki graniczne w obrębie jednej i tej samej gminy przed przełożonym gminy próbować ugody, — a dopiero wtenczas, jeżeli takowa do skutku nie przyjdzie, o czem stronie urzędowe poświadczenie wydać należy — może być wniesiony pozew przed sąd powiatowy.

§. 18.

Dział sukcesyi, szczególnie w razie podziału pojedynczego *(divisio inter fratres in casu planae successionis)* wchodzi w zakres sędziego powiatowego, jednakowoż z ograniczeniem w §. 22. b) wskazanem; a ten do spisu rzeczy, do spadku należących

a) *zwischen Gewerbsleuten, Werksbesitzern, Fabriksinhabern einerseits, und ihren Werkführern, Gesellen, Lehrjungen und Arbeitern andererseits;*

b) *zwischen Dienstgebern und ihren Privatbeamten, Officianten und Dienstboten:*

c) *zwischen Wirthen, Schiffern, Fuhrleuten, Frächtern und Frachtanstalten einerseits, und ihren Gästen, Reisenden oder Aufgebern andererseits, wegen von ersteren in Verwahrung genommenen Sachen, oder von letzteren genossenen Leistungen in soferne derlei Streitigkeiten nicht zu Competenz der Handelsgerichte gehören:*

d) *in allen Rechtsstreitigkeiten aus Forderungen von Medicinalpersonen, für ärztliche Hilfe und gelieferte Heilmittel, dann von Privatlehrern oder Privat-, Schul- und Erziehungsanstalten für Unterricht und Erziehung;*

e) *in allen Rechtsstreitigkeiten wegen einer durch Menschen oder Thiere zugefügten Beschädigung der Grundstücke, oder der auf denselben noch befindlichen, wenngleich schon abgesonderten Grunderzeugnisse.*

Ferner steht denselben zu:

f) *die Anordnung aller mittlerweiligen Vorkehrungen und Sicherstellungsmittel, auch in den ihrem Erkenntnisse nicht unterliegenden Rechtsangelegenheiten:*

g) *die Vornahme aller Executionsacte, es mögen selbe sich auf den von ihnen selbst oder von einem anderen Richter ausgefertigten executionsfähigen Entscheidungen oder Vergleiche gründen:*

h) *die Führung der Grundbücher und die Erkenntniss in Intabulationssachen in Betreff der, in den, ihrer Führung zugewiesenen öffentlichen Büchern eingetragenen unbeweglichen Güter oder sich darauf beziehenden Rechte — in wie weit die Güter innerhalb des Umfanges des Gerichtsbezirkes liegen.*

Ueber die Führung der Grund- und Intabulationsbücher wird eine besondere Verordnung das Nähere verfügen, bis zur Erlassung einer solchen haben die zur Besorgung des Grundbuches und der Intabulationsangelegenheiten berufenen Bezirksgerichte die diessfalls bestehenden Vorschriften zu beobachten.

§. 17.

In jedem mit einer Gemeindeordnung versehenen Orte ist den Einwohnern desselben gestattet, Klagen, deren Werthbetrag 12 fl. C. M. nicht übersteigt, vor den Ortsvorstand zu bringen. Letzterer entscheidet als Friedensrichter die Klagen endgiltig, ohne dass von seinem Spruche eine weitere Berufung stattfindet, doch steht dem Kläger in Betreff der angedeuteten Frage frei, mit Umgehung des Ortsvorstandes sich auch alsogleich an den Bezirksrichter zu wenden. Ferner hat in Fällen von Streitigkeiten, welche über die Gränzen von Feldgründen oder Gemarkungen innerhalb des Gebietes einer und derselben Gemeinde entstehen, bei dem Ortsvorstande der Ausgleichungsversuch stattzufinden, und wenn dieser fruchtlos geblieben, worüber der Partei eine ämtliche Bescheinigung gebührt, — kann die Klage vor das Bezirksgericht gebracht werden.

§. 18.

Die Erbschaftstheilung, insbesondere im Falle einfacher Theilung (divisio inter fratres in casu planae successionis), *steht dem Bezirksrichter jedoch mit der, §. 22* b) *enthaltenen Beschränkung zu, welcher bezüglich der Nachlassverzeichnung (Inventur) und Abschätzung des*

(inwentarza) i do oszacowania majątku ruchomego i nieruchomego używać ma delegowanych gminy, jako organów swoich.

Tę zasadę należy także zachować przy spadkach posiadaczy gruntów szlacheckich.

§. 19.

Bliższe postępowanie co do takich pertraktacyj spadku, obwieszczone będzie w późniejszem rozporządzeniu.

§. 20.

Wpływ, jaki według ustaw i zwyczajów prawnych, wywierają sądy na sprawy pupilarne, czuwanie nad pupilami i kurandami, równie jak nad opiekunami i kuratorami, nad ich zarządem co do majątku osób, ich opiece poruczonych, nakoniec nadzór nad rachunkami popularnemi i kuratelskiemi przydzielony zostaje do sądu powiatowego.

§. 21.

Co do spraw karnych sądy powiatowe wykonywać będą sądownictwo w wykroczeniach mniejszej wagi.

Dochodzenie i osądzenie cięższych wykroczeń należeć będzie do sądów powiatowych kolegialnych.

§. 22.

Sądy krajowy rozstrzygać będą w rzeczach cywilnych wszelkie sprawy, nieprzydzielone na mocy §§. 17, 18, 20 do sądów powiatowych; wszczególności:

a) co do dóbr nieruchomych szlacheckich *(fassiones perennales)* należy wszelkie deklaracye kupna i sprzedaży i inne kroki sądowe, protestacye i interesa, które według dotychczasowego zwyczaju przedsiębrane bywały przed tak zwanemi miejscami wiarygodnemi *(loca credibilia)* lub przed sędziami krajowemi, aż do zaprowadzenia ustawy notaryalnej wnosić do sądów krajowych;

oprócz tego stanowić mają:

b) aż do zaprowadzenia nowej ustawy, normującej postępowanie przy dziale spadku co do dóbr szlacheckich nieruchomych, we wszelkich przypadkach działu pojedynczego między krewnych *(divisio inter fratres in casu plenae successionis)* jeżeli przedmiot działu leży w kilku powiatach, lecz w okręgu tego samego sądu krajowego.

Jeżeli przedmiot działu znajduje się w okręgach kilku sądów krajowych, wówczas nastąpić ma delegacya w myśl §. 15;

c) w razach ustanowienia kurateli i zniesienia tejże z powodu marnotrawstwa, lub choroby umysłowej, legitymacyi, adopcyi i wyjścia z kraju.

§. 23.

Sądy krajowe stanowić będą dalej, aż do zaprowadzenia nowej ustawy o upadłościach jako sądy handlowe, we wszelkich sperach handlowych i wekslowych, oraz we wszystkich upadłościach kupców w swoim własnym okręgu, równie jak w sprawach górnictwa w okręgach, które im na mocy osobnego rozporządzenia przydzielone zostaną.

Do narad i decyzyj w sprawach handlowych i wekslowych sąd krajowy winien przybrać członków ze stanu kupieckiego, w sprawach zaś górniczych, członków ze stanu górnictwa i hutnictwa z głosem stanowczym.

beweglichen und unbeweglichen Vermögens sich der betreffenden Gemeinde-Abgeordneten als der Organe bedienen wird.

Dieser Grundsatz gilt auch in Bezug auf die Verlassenschaften adeliger Grundbesitzer.

§. 19.

Das nähere Verfahren in Beziehung dieser Nachlassverhandlungen wird eine nachträgliche Verordnung enthalten.

§. 20.

Der nach den Gesetzen und der Gepflogenheit den Gerichten zustehende Einfluss auf die Besorgung der Pupillar-Angelegenheiten, die Ueberwachung der Pupillen und Curanden, sowie der Vormünder und Curatoren, deren Gebarung mit dem Vermögen ihrer Pflegebefohlenen, und Obsorge auf die Vormundschafts- und Curatelsberechnung wird dem Bezirksgerichte zugewiesen.

§. 21.

In Bezug auf Strafsachen üben die Bezirksgerichte das Richteramt, in Fällen der geringeren Vergehen aus.

Die Untersuchung und Aburtheilung der schweren Vergehen kommt den Bezirks-Collegialgerichten zu.

§. 22.

Die Landesgerichte entscheiden in bürgerlichen Rechtsangelegenheiten alle jene Rechtssachen, welche nicht vermöge §. 16, 18, 20 den Bezirksgerichten zugewiesen sind; insbesondere:

a) *in Ansehung adeliger unbeweglicher Güter* (fassiones perrenales), *alle Kauf- und Verkaufserklärungen und sonstigen richterlichen Schritte, Protestationen und Geschäfte, die nach der bisherigen gesetzlichen Uebung vor den sogenannten glaubwürdigen Orten* (loca credibilia) *oder von den Landesrichtern unternommen wurden, bis zur Einführung der Notariats-Ordnung bei den Landesgerichten anzubringen;*

dieselben entscheiden ferner:

b) *bis zur Erlassung eines das Verfahren in Erbtheilungsfällen normirenden neuen Gesetzes in Ansehung adeliger unbeweglicher Güter, in den Fällen einfacher Theilung zwischen Blutsverwandten* (divisio inter fratres in casu plenae successionis), *wenn das Theilungsobject in mehreren Bezirken, doch in demselben Landesgerichtssprengel gelegen ist.*

Wäre das Theilungsobject in mehreren Landesgerichtssprengeln befindlich, so tritt im Sinne des §. 15 eine Delegation ein;

c) *in Fällen der Curatelsverhängung und Aufhebung wegen Verschwendung oder Geisteskrankheit, der Legitimation, Adoption, der Auswanderung.*

§. 23.

Die Landesgerichte entscheiden weiters bis zur Einführung der neuen Concursordnung, las Handelsgerichte in allen Handels- und Wechselstreitigkeiten, einschliesslich aller Concurse der Handelsleute, innerhalb ihres eigenen Sprengels, sowie in Bergrechtssachen innerhalb der ihnen durch eine besondere Verordnung zuzuweisenden Bezirke.

Zu den Berathungen und Entscheidungen in Wechsel- und Handelsangelegenheiten wird das Landesgericht stimmführende Mitglieder aus dem Handelsstande, in Bergrechtssachen Stimmführer aus dem Stande der Berg- und Hüttenleute beiziehen.

§. 24.

Co do spraw karnych sądy krajowe sądzić będą w pierwszej instancyi:

a) te ciężkie zbrodnie, które im osobną ustawą przydzielone zostaną;

b) w osobnym senacie wewnątrz tego okręgu, w którym zastępują miejsce sądu powiatowego kolegialnego, wykroczenia należące do kompetencyi tegoż sądu.

§. 25.

Sądy krajowe stanowić będą w drugiej instancyi:

1. w sprawach cywilnych w razach odwołania się stron przeciw osądzeniom sądów powiatowych;

2. w sprawach karnych nad zażaleniami, wniesionemi przeciw osądzeniom, zapadłym w sądach powiatowych i w sądach powiatowych kolegialnych.

§. 26.

Członkowie sądów krajowych, którzy w pierwszej instancyi mieli udział w naradzie i rozsądzeniu spraw karnych §. 24. lit. b., nie mogą zasiadać, kiedy przyjdzie pod sąd odwołanie się strony do drugiej instancyi.

§. 27.

Senaty sądu krajowego wyższego sądzić mają jako drugie instancye wszystkie sprawy tak cywilne, jako też karne, które w pierwszej instancyi rozsądzone zostały przez sądy krajowy. W trzeciej i ostatniej instancyi rozstrzygać będą wszystkie sprawy cywilne i karne, w których właściwy sąd krajowy w drugiej instancyi zawyrokował.

§. 28.

Trybunał najwyższy wyrokować będzie jako trzecia instancya we wszystkich tych sprawach, tak cywilnych, jako też karnych, które były sądzone w drugiej instancyi w senatach sądu krajowego wyższego.

§. 29.

Prokuratorstwa przy sądach urządzone zostaną na mocy osobnego rozporządzenia.

III. O POSTĘPOWANIU W SĄDACH PROWIZORYCZNYCH.

§. 30.

Aż do powszechnego zaprowadzenia księgi ustaw cywilnych i karnych, tudzież ustawy o postępowaniu w sprawach cywilnych i karnych, obejmującej wszystkie kraje austryackie, sądy prowizoryczne postępować winny przy rozprawach i rozsądzeniach przedmiotów, im przydzielonych, według przepisów ustaw, dodąt w używaniu zostających, z jedynym wyjątkiem tych zmian, które na mocy niniejszego rozporządzenia zaprowadzone zostają.

§. 31.

Oprócz powołania do wyższego sądu (apelacyi) i odnowienia sporu *(novum simplex)* w tych przypadkach, w których istniało w myśl ustaw dotychczasowych, żaden inny środek prawny nie ma miejsca.

§. 24.

In Strafsachen erkennen die Landesgerichte in erster Instanz:

a) *über jene schweren Verbrechen, welche ihnen durch das besonders zu erlassende Gesetz zugewiesen werden;*

b) *in einem besonderen Senate innerhalb jenes Sprengels, in welchem sie die Stelle eines Bezirks-Collegialgerichtes vertreten, über die dem letzteren zugewiesenen Vergehen.*

§. 25.

Die Landesgerichte erkennen in zweiter Instanz:

1. in bürgerlichen Angelegenheiten über Berufungen gegen Entscheidungen der Bezirksgerichte;

2. in Strafsachen über Beschwerden gegen die von den Bezirksgerichten und Bezirks-Collegialgerichten gefällten Erkenntnisse.

§. 26.

Mitglieder der Landesgerichte, die in Strafsachen §. 24 lit. b), *in erster Instanz an der Berathung und Entscheidung Theil genommen haben, können in hierüber vorkommenden Berufungsfällen in zweiter Instanz nicht mit zu Gericht sitzen.*

§. 27.

Die Oberlandesgerichts-Senate entscheiden als zweite Instanzen in allen Rechtsangelegenheiten, welche sowohl in bürgerlichen, wie in Strafsachen vor den Landesgerichten in erster Instanz entschieden worden sind. In dritter und letzter Instanz entscheiden sie über alle bürgerlichen Rechtsstreitigkeiten, sowie über alle Strafprocesse, in welchen das betreffende Landesgericht im Berufungswege sein Erkenntniss gefällt hat.

§. 28.

Der oberste Gerichtshof entscheidet als dritte Instanz in allen jenen Streitfällen des bürgerlichen und Strafrechtes, über welche die Oberlandesgerichts-Senate in zweiter Instanz geurtheilt haben.

§. 29.

Die Einrichtung der Staatsanwaltschaften bei den Gerichten wird durch eine besondere Verordnung geregelt werden.

III. Verfahren der provisorischen Gerichte.

§. 30.

Bis zur allgemeinen Einführung eines für alle österreichischen Länder gemeinschaftlichen bürgerlichen und Strafgesetzbuches, sowie einer bürgerlichen und Strafprocess-Ordnung sind die provisorischen Gerichte bei der Verhandlung und Entscheidung der ihnen zugewiesenen Gegenstände an die Bestimmungen der gegenwärtig in Uebung stehenden Gesetze gebunden, mit alleiniger Ausnahme jener Abänderungen, welche durch gegenwärtige Verfügung getroffen werden.

§. 31.

Ausser der Berufung (Appellation) und Erneuerung des Rechtsstreites (novum simplex) *da, wo sie im Sinne der bisherigen Gesetze bestanden hat, findet kein anderes wie immer Namen habendes Rechtsmittel Statt.*

§. 32.

Jeżeli orzeczenia pierwszej i drugiej instancyi są zgodne, dalsze powołanie sądu nie ma już miejsca.

§. 33.

Wszelkie apelacye następują podczas posiadania *(intra dominium)*. Dopóki na apelacyę, prawnie wniesioną, nie nastąpiła decyzya, egzekucya nie ma miejsca.

Na zażalenia o nadwerężenie formy ze strony sądów, wyrokuje trybunał najwyższy we Wiedniu, jako sąd kasacyjny, na mocy rozporządzenia, osobno wydać się mającego; jednakże wnoszący zażalenie winien wprzód z przedłożeniem powodów nieważności, założyć apelacyę w tych przypadkach, w których, według §. 32, jest dopuszczona, i oczekiwać wyroku instancyi apelacyjnej.

§. 34.

Wszelkie dotąd w używaniu byłe sądy peryodyczne, znoszą się; a sądownictwo winno się wykonywać bez przestanku, z wyjątkiem dni niedzielnych i świątecznych. Wszelkie zaś spory, odnoszące się do stosunku *aviticitatis*, i wszelkie procesa, ściągające się do zastawu dóbr szlacheckich, o ile takowe już są rozpoczęte, mają być zawieszone w sądzie aż do dalszego rozporządzenia; równie też w ciągu tego zawieszenia, nie mogą być nowe procesa rozpoczynane, na podstawie wyżej wspomnionych pretensyj.

§. 35.

Co do manipulacyi sądowej, wydana będzie osobna instrukcya urzędowa.

§. 36.

Do zaprowadzenia nowych sądów, minister sprawiedliwości wyznaczy komisyę, obeznaną z mową mieszkańców i stosunkami terytoryalnemi.

§. 37.

Będzie zadaniem tejże komisyi, zarządzić przeniesienie interesów, w szczególności oddanie pieniędzy mas sierocińskich i depozytowych, równie aktów archiwów sądowych, sądom nowym, i czuwać nad uskutecznieniem takowego; nakoniec, nadać bieg regularny działalności sądów nowych.

§. 38.

Jak skoro prace przygotowawcze ukończone zostaną, sądy nowo ustanowione, rozpoczną działanie swoje na dniu, przez ministra sprawiedliwości oznaczonym i do publicznej wiadomości podanym, według zakresu działania niniejszem wyznaczonego.

§. 39.

Po zaprowadzeniu wyż wspomnionych sądów prowizorycznych, należy wszelkie już wiszące sprawy, czy to sumaryczne, czy formalne, oddać do właściwych sądów dalszemu postępowaniu i rozsądzaniu, wyjąwszy te, które na mocy §fu 34. tymczasosowo zawieszone zostają.

§. 40.

Aż do zaprowadzenia nowych sądów, prowadzone być mają jak dotąd protokoły ksiąg gruntowych i intabulacyjnych tam, gdzie takowe istnieją.

§. 32.

Wenn die Erkenntnisse der ersten und zweiten Instanz übereinstimmend sind, so hat keine weitere Berufung Statt.

§. 33.

Alle Appellationen erfolgen innerhalb des Besitzes (intra dominium). *Bis über die rechtsgiltig angebrachte Berufung entschieden worden ist, findet die Vornahme der Execution nicht Statt.*

Ueber Beschwerden wegen Formverletzungen der Gerichte entscheidet in Gemässheit der darüber besonders zu erlassenden Verordnung der oberste Gerichtshof in Wien als Cassationshof, jedoch hat der Beschwerdeführer vorerst mit der Darlegung der auf die Nichtigkeit Bezug habenden Gründe das Rechtsmittel der Berufung, da wo es nach §. 32 zulässig ist, zu ergreifen, und die Entscheidung der Berufungs-Instanz abzuwarten.

§. 34.

Alle bisher üblich gewesenen periodischen Gerichtsstillstände sind hiemit aufgehoben, und soll die Rechtspflege, die Sonn- und Festtage ausgenommen, ununterbrochen ausgeübt werden, dagegen werden alle jene Rechtshändel, welche sich auf Aviticitätsverhältnisse beziehen, und alle die Verpfändung adeliger Güter betreffenden Processe, in soferne dieselben schon im Gange sind, bis auf weitere Verfügung einem Gerichtsstillstande unterzogen, auch können auf Grundlage der eben aufgezählten Rechtsansprüche, während der Dauer dieses Rechtsstillstandes, keine neuen Processe anhängig gemacht werden.

§. 35.

In Betreff der Gerichtsmanipulation wird eine eigene Amtsinstruction erfolgen.

§. 36.

Die Einführung der neuen Gerichtsstellen wird eine vom Justizminister ernannte mit den Volkssprachen und Territorialverhältnissen bekannte Commission in Vollzug setzen.

§. 37.

Es wird Aufgabe dieser Einführungs-Commission seyn, die Uebergabe der obliegenden Geschäfte, insbesondere die Uebergabe der Waisenmassen- und Depositengelder, so wie der Gerichtsarchiv-Acten an die neuen Gerichte einzuleiten und zu überwachen, endlich die den neuen provisorischen Gerichten übertragene Wirksamkeit in regelmässigen Gang zu bringen.

§. 38.

Sobald die Vorarbeiten beendet sind, werden die neu eingesetzten Gerichte, von einem durch den Justizminister zu bestimmenden öffentlich kund zu machenden Tage angefangen nach Massgabe des vorgezeichneten Wirkungskreises, die Rechtspflege auszuüben haben.

§. 39.

Nach erfolgter Einführung der oben angedeuteten provisorischen Gerichte sind sämmtliche anhängige, sowohl summarische als förmliche Rechtssachen, mit Ausnahme derjenigen, die vermöge §. 34 dem zeitweiligen Stillstande unterliegen, den betreffenden zuständigen Gerichten zur weiteren Verhandlung und Entscheidung zu überantworten.

§. 40.

Bis zur Einführung der neuen Gerichte werden die Grundbuchs- und Intabulations-Protokolle, da wo sie bestehen, wie bisher fortgeführt.

§. 41.

Akta sądowe, znajdujące się w archiwach byłego gubernium c. k. tezauryatu, należy tymczasem zachować przy sądzie krajowym w Hermansztadzie, akta zaś c. k. tabuli, złożone przy byłych sędziach krajowych (protonotaryuszach) zachowane być mają w sądzie krajowym Vásárhely.

§. 42.

Miejscom wiarygodnym *(loca credibilia)*, zostawia się tymczasem zachowanie aktów w nich złożonych.

§. 43.

Taksy sądowe, które dotąd urzędnicy sądowi w części pobierali, nie będą więcej przez nich pobierane; co do taks sądowych i opłat stęplowych, wydane zostanie osobne rozporządzenie.

Schmerling m. p.

§. 41.

Die richterlichen Actenstücke, welche in den Archiven des bestandenen Guberniums und des k. k. Thesaurariats erliegen, sind einstweilen bei dem Landesgerichte in Hermannstadt, die der k. Tafel, so wie jene, welche bei den gewesenen Landesrichtern (Protonotarien) erliegen, bei dem Landesgerichte in M. Vásárhely aufzubewahren.

§. 42.

Den glaubwürdigen Orten (loca credibilia) *bleibt einstweilen die Verwahrung der bei ihnen hinterlegten Acten überlassen.*

§. 43.

Die zum Theile von den Gerichtsbeamten als Bezüge genossenen Gerichtstaxen kommen den Gerichtsbeamten hinfort nicht mehr zu; über die Gerichtstaxen und Stämpel-Abgaben wird eine besondere Verordnung erfolgen.

Schmerling *m. p.*

